

törvényeire és nem törődik a tanuló *egyéniségének* ismeretével és nincs a helyes tájékozódás birtokában jövődő elhelyezkedésüket illetőleg. Orvosszerű egyetértve a nemzetnevelésügyi miniszterrel helyesnek vélné, hogy az elemi iskola és a középiskola közé iktassanak be egy előgimnáziumot (scuola post-primaria), amely legyen egységes és foglalja magába a jelenlegi középiskola három első osztályát. Ez azonban nem tévesztendő össze az egységes iskolával, és nem kell úgy felfogni mint mindazon ismeretek összességét, melyeket ma a középiskolák alsó osztályaiban tanítanak. Olyan realizisztikus szellemű alapkulturát kellene nyújtania arra, hogy a növendék egyéni hajlamai megnyilvánulhassanak.

A középiskola, mely így csak öt évre terjed, azáltal nyert rendezést, hogy ezentúl a biológia törvényeire is tekintettel lesz, követvén a gyermek gondolkodása fejlődésének egyes fázisait. Az iskolai tantervnek egyeznie kellene ezekkel a különböző fázisokkal. Mivel a gyermekek csak a serdülőkor utolsó éveiben képesek absztrakcióra, kívánatos, hogy az elvont tárgyakkal erősen megnehezített középiskolai tanterv változásnak vettessék alá. Az államvizsga maradjon meg, de át kell alakítani, úgy hogy a különböző fakultásokra képesítsen. Az egyetemek aggasztó elnépesedése felveti egy szigorú *felvételi vizsga* gondolatát, mely még mindig megfelelőbb a numerus claususnál. Az egyetemi államvizsgáknak a legnagyobb szigorúsággal kell történniök, a vizsgáló bizottságnak nem szabad megengedni azt, hogy félkészültséggel rendelkező egyének töltsék meg a gyakorlati élet minden terrénját. Az orvosi vizsgák kiváló bizonyosságát adják ennek, mert a végzett hallgatók alig tíz százaléka képes hivatását gyakorolni. A többiek, főképen az *egyetemi didaktika hibája folytán*, lekszikiális és absztrakt tudást sajátítanak el minden gyakorlati

ismeret nélkül. Itt az ideje annak, hogy a középiskola mint egész emberi életet tanítómestere visszaszerezze régi tekintélyét.

A fentiek alapján kétségtelen, hogy az olasz középiskola nehézségekkel küzdöklik és nem felel meg azoknak a követelményeknek, melyeket a totális állam elébe állít. De ez a krízis — Bottai miniszter szavaival élve — nem a visszaesés, hanem az átalakulás krízise. (Esiste una crisi nella scuola italiana media, ma è crisi di trasformazione non di decadenza“).

Roma. *Gauder Andor.*

Csehszlovákia területén élő népkisebbségünk jórésze falulakó (a 719,569-ből 374,104 magyar 2000 lakosnál, 203,739 magyar 5000-nél kisebb településben) s ebből a tényből helyesen következtet *Vájlak Sándor* arra, hogy a szlovenszkoí magyar kultúra színvonalát és sorsát ennélfogva a *717 magyar község népi műveltsége* határozza meg (v. ö. Magyar Irás, 1936. 5. sz. 89.).

Ugyanő (id. h.) a népkultúra tartalmi elemzését illetően arra az álláspontra helyezkedik, hogy a nemzeti művelődés szempontjából a magyar népet *3 részre* lehet osztanunk. Az elsőbe tartozók alsó korhatára a 35. év s ezeknél a *történelem ismerete és a szülőföld szeretete* a legerősebb. Ez embercsoport összetartozási ösztönéről, sorsközösségtudatáról azonban már csak annyi morدانivalója van, hogy „*merev áthagyományozott*“ érzés. A 25.—35. évig terjedő nemzedék szellemi magatartásának már gyökeresen eltolódott az irányvonala. *Politikailag* ők már iskoláztak s a történelem csak a *világháborútól* érdekli őket.

A *kisebbségi generáció*, a 25-ig terjedő évszázatok kultúrtartalmáról pedig helyes fogalmat alakíthatunk ki magunknak, ha *Vájlak Sándor* összegező véleményéből — a két idősebb nemzedékről alkotott nézete figyelembevételével

— érezzük ki a 20—25 évesek kultúr-érdeklődését: „A népi kultúrában — kor szerint — a nemzeti művelődés lefelé, az ismeretanyag pedig felfelé szegényedik.“

Felvidéki paraszt-társadalmunknak valóban így fest a kultúrképe. S ha még mélyebben és közvetlen közléről ismerjük a szlovenszkói magyar népeket, akkor lehetetlen el nem vetnünk azt a nézetet, mely a különböző tájegységek és nemzetiségek parasztrétegeit uniformizálja.

Szlovenszkó magyar földművelő népe ugyanis, az államfordulattól kezdve nemsokára, gyors egymásutánban kezdi *levetkőzni népsajátságait* s érdeklődése az „*európaibb*“ formák után kutat. Kultúrállományuk nemzeti-népi magvának a megőrzésére azonban ma már hatékony egyesületek működnek közre, amelyekben a vezető szerepet a felvidéki magyar nevelő-rend és főiskolai ifjúságunk játssa.

Felvidéki népkultúránk továbbfejlődési vonalait mindezekből természet-szerűen még nem rajzolhatjuk ki, annyi azonban mindenesetre valószínű, hogy az öttrekedt magyarság *tényleges kultúraautonómiaja nélkül* a különböző társadalmi osztályok *világnézeti együttfejlődése, a kultúrtudat nemzeti jellegének biztosítása s a falu népének a városi értelmiséggel való összehozása*: továbbra is csak eszményi, de megvalósíthatatlan célkitűzés marad.

Wagner Ferenc.

Románia gyógypedagógia viszonyaira rendkívül jellemző fényt vet az a körülmény, hogy területén mindössze csak két ortopédiai intézet működik: az egyik *Bukarest*, a másik pedig *Kolozsvár* székhellyel, jóllehet a béna és nyomorék gyermekek nevelésére nagyszabású társadalmi szervezkedés bontakozott ki az 1921. évi *Nuffield-alapít-*

vány óta. Ezt követően felfigyeltek e kérdésre az összes nemzetközi jellegű értekezletek, így az ostende-i (1927); a genf-i (1929); a hága-i (1931), melyeknek nyomán új intézetek létesültek főként Magyarországon, Lengyelországban, Bulgáriában és Csehszlovákiában. Ebből az európai mozgalomból azonban kimaradt Románia. Ezt a mulasztást akarja pótolni a kolozsvári „*Regina Maria*“ gyermekkórház főorvosa, *Radulescu Sándor dr.*, aki amerikai mintára kívánja megszervezni az olyan kórházakat, melyekben a nyomorék és béna gyermekek fizikai képességeinek fokozása mellett a nevelés-tanításra is jutna megfelelő idő és alkalom. Eleddig ugyanis csak néhány rendszertelen beszélgetés, könyv és képeslap volt az egyetlen szellemi tápláléka a romániai béna és nyomorék gyermekeknek. Radulescu főorvos szerint szükséges volna, hogy az egyszerű kórház mellett megalapítsák „*a gyermekek szellemi nevelésére és későbbi elhelyezkedésükre szolgáló intézetet is*“ (Keleti Ujság, 1938. ápr. 2.). Az új intézmény ezt a nevelést adná meg a kor követelményeinek megfelelően s a kellő szellemi és testi fejlettségű, arra rászoruló ápolottnak elhelyezkedést, állást is szerezne.

E mozgalom emberbaráti szándékához kétség nem férhet, de merően más elbírálás alá tartozik majd (ha egyáltalán sor kerülhet) az eszme megjelenési formája, mert a *dáko-románizmus* és *keleti ortodoxia* műhelyében készült művelődéspolitikai eddig még valamennyi gyakorlati mozzanatában vétett a nemzetközi szerződések is biztosította kisebbségi életjogok ellen.

Wagner Ferenc.

Hibaigazítás. Jelen számunk 186. oldalán az első cikk szerzőjének nevem Marosi, hanem *Masszi* Ferenc.